

Na vyšetřování Trumpova impeachmentu

Ukrajina jen získá

- CZ24 News | 12. října 2019

Spor ohledně telefonního rozhovoru mezi americkým prezidentem Donaldem Trumpem a ukrajinským prezidentem Vladimírem Zelenským, týkajícího se obchodních zájmů syna bývalého viceprezidenta Joe Bidena, má prospěšný vliv na konflikt na Ukrajině.

Zvláštní zmocněnec USA pro Ukrajinu Kurt Volker rezignoval na svůj oficiální post, jakmile vyšlo najevo, že se jeho jméno objevilo v souvislosti se stížností jistého informátora ohledně Trumpova jednání se Zelenským. (Mezitím Trumpův osobní právník Rudy Giuliani rovněž naznačil, že Volker prohlásil, že byl vyzván, aby hovořil s ukrajinskými představiteli ohledně Bidena a jeho syna Huntera Bidena.) Očekává se, že Volker bude ve čtvrtek vypovídat před Kongresem ohledně vyšetřování impeachmentu. Volker se také těší výborné pověsti coby ruský jestřáb s rozsáhlými diplomatickými zkušenostmi v rámci aliance NATO. Nedávno prohlásil: „Ještě je před námi dlouhá cesta, než bude dosaženo jakékoli normalizace vztahů mezi oběma zeměmi (Ruskem a Ukrajinou). Ukrajina nikdy nepřijme ruskou invazi, okupaci a proklamovanou anexi Krymu.“

Volkerovo odstoupení je nejjistější známkou toho, že se v brzké budoucnosti vztahy mezi USA a Ukrajinou stanou toxickými. Jinak řečeno, poprvé od „změny režimu“ na Ukrajině, k níž došlo v roce 2014, žádný uznávaný americký představitel nebude chtít riskovat přátelské styky s vládou v Kyjevě.

Tato fáze „držet se stranou“ dává Zelenskému volnou ruku k tomu, aby řešil vztahy své země s Ruskem. Totéž platí pro Moskvu, která dostane příležitost jednat s Kyjevem, aniž by Američané dýchali ukrajinskému prezidentovi na krk.

Právě v tomto kontextu musíme posuzovat výsledek setkání trojstranné kontaktní skupiny na Ukrajině – tj. Ukrajina, Rusko a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě – které se konalo 1. října v Minsku. Na zasedání byl vysloven souhlas s mírovým procesem, známým jako „Steinmeierova formule“, což je pozitivní signál pro místní volby na území Donbasu, ovládané Ruskem.

Na zasedání bylo také odsouhlaseno, že bojující strany stáhnou svou armádu a bojovou techniku na Donbasu, demontují opevnění a provedou odminování. Tato dohoda předjímá, že separatistické regiony získají zvláštní samosprávný status poté, co proběhnou místní volby. (Proruší separatisté usilují o zvláštní status, umožňující samosprávu na území Donbasu, přičemž mají pod kontrolou velké části tohoto regionu od dubna 2014.)

Kvůli přípravám na volby ukrajinská vláda a vůdci separatistů stáhnou příští týden své vojáky ze dvou míst v Doněcké a Luhanské oblasti. Tento vývoj bezpochyby představuje významný krok Zelenského, směřující k vyřešení konfliktu na východní Ukrajině.

„Steinmeierova formule“ je koncept, přisuzovaný bývalému německému ministru zahraničí (v současnosti je prezidentem Německa) Franku-Walterovi Steinmeierovi, datovaný do doby 2015–2016, jehož cílem je uskutečnění politických ujednání Minských „dohod“ (2014 a 2015), vedoucích k urovnání konfliktu na území Donbasu.

Tento koncept však nemohl být uskutečněn kvůli výhradám, které měl Kyjev (pod tlakem USA). Washington přesvědčil Kyjev, že Steinmeierova formule má ve skutečnosti posloužit legitimizaci ruských „zástupců“ v separatistických regionech prostřednictvím organizování místních voleb, což by postupně směřovalo k tomu, že by Rusko de facto získalo kontrolu nad tímto územím, i když by

toto území hypoteticky znovu získala Ukrajina.

Bývalý proamerický ukrajinský prezident Petro Porošenko jednoduše odmítl spolupracovat s Ruskem, Německem a Francií na kodifikaci Steinmeierovy formule. Strategie USA se ve skutečnosti zaměřila na to, aby zabránila jakémukoli „rozmrzení vztahů“ mezi Kyjevem a Moskvou.

Porošenko tvrdil, že pořádání demokratických voleb v Donbasu ve stínu přítomnosti Ruska je nemyslitelné. Volker také opakovaně vyjadřoval stejný postoj. Na začátku září Volker prohlásil, že by na území Donbasu muselo být vytvořeno bezpečné prostředí, a teprve potom by se tam mohly provádět politické a technické přípravy na konání voleb.

Volker zdůraznil, že ke splnění minimálních nezbytných předpokladů pro zajištění bezpečného prostředí by se musela ruská armáda stáhnout z Donbasu, musely by být rozpuštěny separatistické jednotky, podporované Ruskem, a ukrajinská strana hranice by nesměla být pod kontrolou Ruska.

Ruská interpretace Minských dohod je taková, že veškerá řešení (zvláštní status, volby, kontrola hranic, atd.) by měli projednávat Kyjev a vůdci separatistů v Donbasu. Německo a Francie nezpochybňují tuto interpretaci Ruska.

Takže výrazný posun, k němuž došlo v úterý, musí být přisuzován stejným dílem jak politické změně v Kyjevě, která vedla ke zvolení Zelenského (mandát k vyřešení konfliktu v Donbasu a normalizace vztahů s Ruskem), tak volnému poli působnosti, které Zelenskyj v poslední době získává, když se zbavuje tlaku ze strany USA. Odstoupení Volkera bude mít velmi pozitivní efekt na vyřešení konfliktu na území Donbasu.

Dohoda z 1. října dláždí cestu pro summit mezi Zelenským a lídry Ruska, Francie a Německa v rámci „Normandské čtyřky“ (Francie, Německo, Rusko a Ukrajina). Rusko v minulosti takové setkání odmítalo, dokud nebude Ukrajina souhlasit s uspořádáním místních voleb na území Donbasu.

Zelenskyj v úterý uvedl, že summitu by nemělo nic bránit v cestě, a že bude brzy oznámeno datum. Francouzský prezident Emmanuel Macron řekl, že očekává konání summitu v nadcházejících týdnech.

Německo, které je tvůrcem Steinmeierovy formule, se cítí být poctěno. Německý ministr zahraničí Heiko Maas prohlásil: „Jsem rád, že konstruktivní atmosféra na zasedání kontaktní skupiny v Minsku vedla k dlouho očekávanému pokroku. To uvolní cestu ke konání summitu Normandské čtyřky a k dalším krokům v rámci realizace Minských dohod.“

Také Kreml souhlasí.

Velkou nadějí je, že se vztahy mezi Ruskem a evropskými mocnostmi konečně zlepší. Úzké konzultace mezi Macronem a ruským prezidentem Vladimírem Putinem, které proběhly během posledních týdnů a měsíců, mají za následek rozhodné úsilí věnovat se zmrazenému konfliktu na Ukrajině, který v minulosti vedl k sankcím EU vůči Rusku.

Na druhou stranu lze očekávat, že Zelenskyj, osvobozený ze spárů manipulativních amerických diplomatů, zejména po Volkerově odstoupení, urychlí svou strategii, vedoucí ke zlepšení vztahů s Ruskem. Zelenskyj ve skutečnosti neztrácel čas a inicioval první kroky k zavedení legislativy, která přizná „zvláštní status“ Donbasu.

„Budeme mít nový zákon, který vypracuje parlament v úzké spolupráci s veřejností následně po veřejné diskusi. Nebudou v něm překročeny žádné červené čáry, což je důvod, proč nedojde k žádné kapitulaci,“ řekl Zelenskyj v úterý.